ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛТЕТ ПО ГОРСКО СТОПАНСТВО
Регистрационен индекс на дата
ФСС-113/08.01.26г.

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **„доктор“** по: област на висше образование 3. Социлни, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност Икономика и управление (Горско стопанство и Горска индустрия)

Автор на дисертационния труд: инж. Стефан Петров Бечев
редовен докторант към катедра „Лесоустройство и управление“ при Лесотехническия университет, гр. София

Тема на дисертационния труд: Проучване на управлението на общински горски територии в България

Рецензент: проф. д.ик.н. Диана Иванова Георгиева, ЛТУ, пенсионер,
професионално направление 3.7. „Администрация и управление“
научна специалност: „ Икономика и управление“,
определена за член на научното жури със заповед № РД- ЗПС 668/24.11.2025 год.
от Ректора на ЛТУ.

1. **Кратко представяне на кандидата.**

Образование

Стефан Петров Бечев завършва Лесотехнически университет през 2016 г., образователно-квалификационна степен „магистър инженер по Горско стопанство“, специализация „Стопанисване на горите“. Надгражда образованието си в магистърска програма към ФСУ на ЛТУ и получава следваща степен „магистър по стопанско управление“, професионална квалификация „Стопански мениджър“, през 2019г. Има придобита квалификация, отново в ЛТУ, като „оценител на поземлени имоти в горски територии“ през 2024г.

Със заповед №14/25.01.2021 е зачислен като докторант, редовна форма на обучение, в професионално направление „Икономика и управление“ с научен ръководител доц.д-р Константин Колев. Отчислен е с право на защита със заповед №32/1/20.02.2025г.

Професионална кариера

Стефан Бечев има 10 годишен практически опит, който започва от 2014г. в ДГС “Пловдив“ като стажант и продължава в „Община Родопи“ като: старши експерт „Лесовъд“ (2015-2018); началник отдел “Горско стопанство и Екология“ (2018-2019) и Главен експерт „Лесовъд“ (2019-2024).

Работата му в „Община Родопи“ е свързана с ръководство, планиране, организация и контрол, а като Главен експерт – с всички дейности по

стопанисване на горските територии, собственост на общината.
Несъмнено придобитите компетентности в ЛТУ и професионалния му опит помагат при разработване на дисертационния труд и практическото интерпретиране на проблемите, свързани с управлението на общински горски територии.

2. Актуалност на проблема.
Актуалността на дисертационната тема, свързана с проблемите на стопанисването и управлението на горите, е безспорна. Управлението на общинските горски територии, в частност, е сред най-актуалните екологични и социално-икономически въпроси, поради влиянието на различни фактори: климатични промени; натиск от човешка дейност (незаконна сеч, презастрояване, неконтролирано използване на ресурси и др.); различни икономически интереси (приходи от дърводобив, туризъм, билки, лов); биоразнообразие и екосистемни услуги; роля на местната общност. Основни предизвикателства в контекста на управлението са: недостатъчен контрол и финансиране; липса на дългосрочни стратегии; слаба координация между институциите; ограничена обществена информираност. За решаване на проблемите са необходими: модерни горскостопански планове; дигитален мониторинг и контрол; активно участие на местните общности; образование и екологично възпитание; научни изследвания в областта на управлението и устойчивото развитие.

3.**Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния обзор.**
Запознаването с дисертационния труд, автореферата и публикациите, ми дават основание за заключението, че *дисертантът добре познава състоянието на проблема, специализираната литература и публикациите* по темата на дисертационния труд.

4. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване. Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Дисертантът точно формулира изследователската теза на дисертационния си труд *като*: наличието на научно-обоснована система от практико-приложни критерии и индикатори за устойчиво управление на горски територии и нейното съблюдаване е предпоставка за подобряване управлението на общински горски територии.
Коректно са определени обекта и предмета на изследване като: **обект** на изследване са общински горски територии, а **предмет** на изследване е устойчивото управление на общински горски територии.

Целта на дисертационния труд е логично изведена от формулираната теза, да се оцени управлението на общински горски територии в България и да се направят препоръки за подобряването му.
За постигането на целта, дисертантът си поставя конкретни задачи, които успешно изпълнява: да формулира работна дефиниция на понятието „устойчиво управление на горите"; да представи регионално възприети системи от критерии и индикатори за оценка на устойчивото управление на горските територии; да анализира възприетата в България система от критерии и индикатори за оценка на устойчивото управление на горските територии; да обоснове статистически методи за оценка на устойчивото управление на общински горски територии; да анализира управлението на общинските горски територии в България в исторически аспект и да анализира управлението на общински горски територии като направи препоръки за подобряването му.
Научноизследователските методи, които използва комплексно са: репрезентативна извадка; нормирана бална оценка за анализ на устойчивото управление; други методи за получаване на информация като изследване на документи, анкетни карти, и наблюдение.
Избраната методика на изследване напълно съответства с поставената цел и задачи на дисертационното изследване.

5. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд на тема „Проучване на управлението на общински горски територии в България" съдържа 155 страници текст, 43 таблици и 1 фигура. Цитираната литература включва 176 източника, от които 84 на кирилица и 92 на латиница. Към дисертацията има две приложения в обем от 19 страници.
Структурата на дисертацията е правилно изградена и включва: увод, три глави, заключение, литература, използвани съкращения и приложения.
С Първа глава са поставени теоретико-методологичните основи на цялостното дисертационно изследване. Разгледани са ключови въпроси като: критерии и индикатори за устойчиво управление на горските територии; същност на понятието устойчиво управление на горските територии; регионални системи за критерии и индикатори и система от критерии и индикатори за управление на горските територии на база пан-европейския процес; методи за оценка на устойчивото управление на общинските горски територии в България; методи на емпиричното социологическо проучване и нормирана бална оценка на устойчиво управление на горските територии.
Във Втора глава дисертантът характеризира управлението на общинските горски територии в България от края на XIX век до XXI век., прави исторически преглед по периоди: от Освобождението на България до 1944 г.; от 1944г. до 1990г., периода на централизираната планова икономика,

и от 1990г. до наши дни. Анализира ползването на общинските горски територии в България за периода 2014-2023. и извършва задълбочено проучване на собствеността и управлението на общинските горски територии в някои страни от Източна Европа.

Устойчивото управление на общински горски територии е предмет на изследване в Трета глава, която включва: анализ на устойчивото управление на горски територии в България в т.ч. информационно осигуряване на анализа и обстоен анализ по 6-те критерия (1. Поддържане и подходящо подобряване на горските ресурси и на техния принос към глобалния цикъл на въглеводорода; 2. Поддържане на жизнеността, здравословното състояние и защитните функции на горските екосистеми; 3. Поддържане и насърчаване на продуктивните функции на горите, дървесни и недървесни; 4. Поддържане, опазване и възможно подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми; 5. Поддържане и подходящо увеличаване на защитните функции на горите, най-вече почвите и водите; 6. Поддържане на социално-икономическите условия и функции на горите), с обобщени изводи към всеки един критерий.

6. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Използваната литература, в която почти равностойно присъстват литературни източници на кирилица и латиница показват *добро познаване* от страна на дисертанта *на научните публикации* по проблемния кръг от въпроси на управлението и устойчивото развитие на горите.

Като съществените резултати от дисертационното изследване откроявам:

- Приемането на системата от пан-европейски критерии и индикатори като основен инструмент за дефиниране и популяризиране на устойчивото управление на горите в Европа. Оценяването на критериите и индикаторите като важен инструмент и за Горската политика в България, който е необходимо да се доразвие и приложи.
- Осъществяването на емпиричен анализ на управлението на общинските горски територии на база нормирани бални оценки за всеки индикатор поотделно и за всеки критерий. Приемането като характеристики при оценяване на всички индикатори на: степен на изпълнение, степен на обективност на данните и степен на важност на всеки индикатор за устойчивото управление на обществените гори.
- Изчисляването на стойностите на нормираните бални оценки по критериите за устойчиво управление и диференцирането им в две групи, с високи бални оценки и с ниски бални оценки.

  С изчислени високи нормирани бални оценки в изследването са критериите 1, 3, 4 и 5. Критерий 1. „Поддържане и подходящо подобряване на горските ресурси и на техния принос към глобалния

цикъл на въглерода“ с изчислена нормирана бална оценка от 78%.; Критерий 3. „Поддържане и насърчаване продуктивните функции на горите (дървесни и недървесни)“ с изчислена нормирана бална оценка от 76%; Критерий 4. „Поддържане, опазване и възможно подобряване на биологичното разнообразие в горските екосистеми“ с изчислена нормирана бална оценка от 75%; Критерий 5. „Поддържане и подходящо увеличаване на защитните функции на горите (най-вече на почвите и водите)“ с изчислена нормирана бална оценка от 85%.

С изчислени ниски нормирани бални оценки са критерии 2 и 6, като голяма част от характеризиращите ги индикатори не се изпълняват от общинските горски структури. При Критерий 2. „Поддържане на жизнеността, здравословното състояние и защитните функции на горските екосистеми“ е изчислена нормирана бална оценка от 49%; при Критерий 6. „Поддържане на социално-икономическите условия и функции на горите“ е изчислена нормирана бална оценка от 68%.

- Разкриването на причините за получените нормирани бални оценки. Ниските оценки за степените на обективност при измерванията и при данните за всеки един от индикаторите показват недостатъчно доверие в системата на управление на общинските горски територии. Високите оценки за степените на важност на всеки един от индикаторите сочат, че управлението на общинските горски територии трябва да постига очакваните от обществото резултати.
- Изчисляването на комплексна оценка, за управлението на общински горски територии в България, в изследването е изчислена комплексна бална оценка от 72%, което е потвърждава значителната степен на изпълнение, обективност и важност на пан-европейските критерии за устойчивото управление.

7. Приноси на дисертационния труд.

Приемам представените от дисертанта приноси, като ги разпределям в две групи:

Научно-приложни приноси

- Доказана е научната теза на изследването, наличието и прилагането на научно-обоснована система от практико-приложни критерии и индикатори за устойчиво управление на горските територии, е предпоставка за подобряване управлението на общински горски територии.
- Систематизирани и теоретично обосновани са основни понятия и термини, намиращи приложение в устойчивото управление на горските територии в икономически, екологичен и социален аспект.
- Адаптиран и приложен е подход за количествено оценяване на отделните критерии и индикатори на устойчивото управление на горски

територии, който се основава на относителните дялове на анкетираните при отделните отговори на даден въпрос и поставените им бални оценки от 1 до 4.

- Извършено е ранжиране чрез бални оценки, нормирани в граници от 0 до 100%, на отделните критерии и индикатори, характеризиращи процеса на устойчиво управление в три направления: по равнище на тяхното съблюдаване на практика, по обективност на мониторинга им и по значимост за устойчивото управление на горските територии.

Приложни приноси

- Разработена и апробирана е анкетна карта и е проведено емпирично проучване на устойчивото управление на общински горски територии.
- Обосновани са възможности за подобряване на практическото приложение на системата от пан-европейски индикатори при мониторинга на устойчивото управление на общински горски територии в България.

8. Оценка за степента на личното участие на дисертанта в приносите.

Въз основа на професионалния опит, публикациите по дисертационния труд и декларацията от страна дисертанта, оценявам като висока степента на участието му в приносите.

9. Критични бележки и въпроси.

Критичните ми бележки са свързани с възможностите за по-добро графично оформяне на дисертационния труд и представяне на получените резултати:

- резултатите от анкетата биха могли да се представят чрез графики, което да обогати и направи по-разбираем текста;
- обобщенията и изводите към всяка глава, да се представят синтезирано в теоретичен, методичен и експериментален аспект.

Препоръки:

- да се оформи методиката на емпиричното изследване като ръководство за подобни проучвания;
- да се издаде като монография дисертационния труд с подходяща редакция, насочена към мениджъри и специалисти, за практическо използване в управлението на общинските горски територии.

10. Публикувани статии и цитирания.

Представеният списък на научните публикации по дисертационния труд съдържа 3 публикации в специализирани реферирани научни издания,
първите две публикациите (2021 и 2022) са: в сп. „Управление и устойчиво

развитие“, том 91, стр. 1-6. и в сп. „Управление и устойчиво развитие“, том 97, стр. 1-8., третата публикация (2023) е в сп. „Наука за гората“, Специално издание, 2023, стр. 119-129.

Спазено е нормативното изискване за брой на публикациите по тематиката на дисертационния труд.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Като отчитам актуалността на темата, научното равнище на дисертационното изследване и постигнатите научно-приложни резултати, считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Лесотехническия университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО.**

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на инж. Стефан Петров Бечев образователната и научна степен ***„доктор“*** по научната специалност Икономика и управление (горско стопанство и горска индустрия).

08.01.2026 **РЕЦЕНЗЕНТ:**.....

гр.София (проф.д.ик.н.Диана Иванова)